

Ez természetesen nem a mai időkre szól, amikor nem szerezhethünk be előre mindent, hanem a közellátás érdekében jegyre vásárolhatunk. Békében az élelmiszerekkel való takarékoság abban áll, hogy azokat kellő időben szerezzük be, s tegyük el, eltartásuknál takarékoskodunk. De ma is takarékoskodhatunk az élelmiszerekkel, ha semmit fölösleges mennyiségben elkallódni, elromlani, veszendőbe menni nem engedünk. Ha például egy kanál zsírral vagy cukorral többet tetünk az ételre, mint kellett volna, fölösleges pazarlással magunkat is károsítottuk, s talán az ételt is elrontottuk vele. Az élelmiszerekből a fölösleges mennyiség nem talál fogyasztóra s megromlik, kárbavesz, vagy egészségünk rovására falánkká, nagyevővé leszünk. Tapasztalás szerint, aki sokat s sokfélét eszik, gyomorbetegségekre lesz hajlamos. Két-három tál jóízűen készített étel kellőképen kielégítheti étvágyunkat, a többi, még ha telik is rá, fölösleges pazarlás.

Nagyon fontos dolog végre, hogy a nő, a háztartás vezetője, idejével is takarékoskodni tudjon, azaz idejét jól ossza be s a háztartásban végzett hasznos foglalkozások mellett gyermekei nevelésére, szelleme művelésére s egészsége ápolására is kellő gondot fordítson. Ez pedig csak úgy lehetséges, ha minden órának megvan a maga kiszabott munkája s minden házi foglalkozás a maga idejében lel befejezést. A háztartásban különös jelentősége van annak a közmondásnak: „Amit elvégezhetsz ma, ne halaszd holnapra.“ A sok bevégezetlen munka összetorlódik, kapkodásra, a munka felszínese, hibás végzésére vezet, s a helytelenül, rosszul végzett munka anyagi károkat okoz, míg az idő helyes kihasználása növeli a család anyagi jólétét. A korán kelő háziasszonynak mindig, mindenre van ideje, s a háztartási alkalmazott — ha ilyenre telik — fontos reggeli munkáját, faluhelyen az állatok etetését stb. módjában van ellenőrizni.

III. Összefoglalás. A takarékoságról, annak fajairól: a pénzzel, bútorzattal, ruházattal, élelmiszerekkel idővel való takarékoságról mondtak felújítása, összefoglaló begyakorlása.

Október 31 : takarékosági nap.

A takarékoság művészete.

A takarékoság azon a napon született, amikor Ádám és Éva mögött becsukódtak az Édenkert kapui és ők szembe találták magukat a Holnap gondjaival. Az elveszett Paradicsom óta ugyanis nemcsak a „má“-ról, de a „holnap“-ról is gondoskodnia kell az embernek. Aki csak a mai napnak él és nem néz előre: az sohasem fog boldogulni.

Dolgozhatik valaki izomszakadásig, felfeszítheti magát a munka keresztjére, ha nehéz küzdelemnek eredményét, azokat a verejtékből öntött garasokat ki engedi siklani az ujjai között — sohasem fog tudni felvergődni.

Vannak emberek, akik a tékozláshoz értenek, mások lótvafutva keresik a pénzt, értenek hozzá a föld és bőr alól is előteremteni, de megtartani, gyarapítani, beosztani, növelni nem képesek. Ezek olyan kétlábon mozgó hordók, akikbe akár-mennyit öntsenek is: továbbömlik a nyitvafelejtett csapon...

Egy angol közmondás szerint: a Pénz az ember tükre. Csakugyan az embereket a pénzhez való viszonyukon keresztül lehet legigazibb oldalukról megismerni. Ezek a kis fémkarikák, amiket mindenki hajszol, amiket az emberek jobban szeretnek a szeretetnél: tükröcskék, amelyek megmutatják az ember igazi arcát. A legjobb barátság is csak a zsebig szokott tartani, a kártyások zöld asztalánál, vagy egy örökösödési osztzkodásnál az emberek mindig megmutatják igazi arcukat és lehull róluk az álarc.

„Mondd meg nekem, hogyan osztod be elsején a pénzedet és én megmondom, ki vagy!” Tiers szerint nem a jövedelem nagysága, hanem annak beosztása és felhasználása ismerteti meg velünk az emberben rejlő igazi embert. Carnegie, a világ egyik leggazdagabb embere egy tucat patkányfogóval kezdte, 12 megtakarított dollárral folytatta és annyi dollárral fejezte be pályafutását, hogy statisztikusok számítása szerint vagyonának százdolláros címleteivel be lehetne kárpótozni az Atlanti-óceánt. Dufour viszont tizenkétszer volt milliárdos, ugyanannyiszor koldus is, mert örökségét mindannyiszor elverte és végül is a szegényházban halt meg.

Allítsunk csak szembe két munkást, akik ugyanabban a gyárban, ugyanannál a munkapadnál, ugyanazon órabérért dolgoznak. Az egyiknek egy kis háza van, előtte nyájas, napraforgós kert... tekintete bízó és bátor... az otthona csupa virág és ragyogás! A másik, aki ugyanannyit keres, vasárnaponként a teste hosszával méregeti az utca szélességét, szobájuk egész butorzata egy szalmazsák és egy pálinkásüveg, gyerekei kócosak, a házatája csupa mocskok.

Az egyik talpig ember, a másikon nincs egyetlen pihe sem az angyalok tollából.

Az emberek nyomorának alapja legtöbbször a megrögzött könnyelműség. Ha jó idők járnak, vétkesen szórják a pénzt, ma dőzsölnek, — holnap koplálnak. Elseje körül dinomdánom, tizedike körül szánom-bánom.

Jól mondja a spanyol közmondás: a pazarlás a bőség-nél reggelizik, a szükségnél ebédel és a szegénynél vacsorázik. Tékozlás a bérkiosztás napján, örökös részegeskedés vasárnap,

a munkától való irtózás „kékhétfőn“, mindezeknek a könnyelműségjelzője túlságosan hízog elnevezés.

Sok jólkereső munkás sem rakott félre a rekordóráberek idején semmit, keresetét hétről-hétre elszórta, és amikor munka nélkül maradt, nyakukba szakad a koldustarisznya. A munkásságnak is kevesebb volna a könnye, ha többnek volna közöttük takarékkönyve.

Sok embernek egyetlen igazán nagy ellensége van: önön-maga. A golyózáporban a bátorság és hősiesség csodáit tudják művelni, de mikor az utcán fejbekölintja az illetőt egy reklám, már nincs benne annyi lélekjelenlét, hogy be ne menjen és meg ne vegye a kínált árut, akár szüksége van rá, akár nincs.

A takarékosági ösztön egyik veszedelmes betegségének vásárlási betegség a neve. Sokakat szédít el, hogy egyet-mást „potom árért“ vehetnek. Nem tudnak elmenni egyetlen kirakat mellett sem, ahol valamit „mélyen leszállított“ áron kínálnak.

Máskor a hitel csábít könnyelmű vásárlásra. A részletfizetés a legnagyobb csalétek, a legfinomabb horog a kereskedők részéről, akik ezzel éppen a legkönnyelműbb embereket kapják hálójukba.

A takarékoság másik halálos ellensége, hogy a legtöbb ember többet költ, mint amennyit keres.

Bizonyára ismerik Szigligetinek a darabját: „Fenn az ernyő, nincsen kas“... Nos, ezt a darabot nemcsak a színpad deszkáin, de az életben is igen sokszor eljátszák. Talán sehol se akkora betegség az, mint nálunk, hogy az emberek többnek alkarnak látszani, mint amik. Valamikor az erdélyi fejedelem volt „nagyságos“, ma pedig ugyan ki nem az már?! A parasztlegény ma úgy öltözködik, mint az iparoslegény, ez vásárnap puplinget hord és trencskót kabátot, a bankfiú úgy öltözködik, mintha ő volna a vezérigazgató, a miniszeri titkár úr egyenesen a walesi herceggel próbál versengeni.

Hogy sok lány pártában marad, annak éppen az az oka, hogy egy kisfizetésű ember nem mer elvenni egy ilyen pippes pávát, akinek a bundájára csak egyévi fizetésből tellene. A sok magátkelletésnek a vége az, hogy a modern leány ruhaszekrényében sokféle ruha lóg, csak egy fajta hiányzik: a menyasszonyi.

A túlfeszített fitogtatás, a többnek látszani akarása hozza magával az irdatlan küzdelmet a pénzért, a sikkasztást, a hamis bukást, amin naponta annyian elvéreznek.

Az emberek egyebet se mondanak, ha találkozunk velük, hogy milyen drága és nehéz világ van! De ne feledjük el, nemcsak az a baj, hogy a pénz kevés, hanem, hogy az igények túlságosak! A tényleges helyzet az, hogy ma, a zord

időkben, a nehéz napokban olyan dolgokat engednek meg maguknak az emberek, amiről a jó békevilágban apáink még csak álmodni sem mertek. Soha annyit nem beszéltek a nyomorról, ugyanakkor gombamódra szaporodnak a tánclokálok és mozgószínházak, minden héten más ünnepély és az emberek úgy felcicomázzák magukat, akár a karácsonyfát.

Smiles mondja könyvében, hogy az adósság sokkal nyomasztóbb valami, mint a szegénység. Mert először elúszik a pénz, azután elúszik a hitel s a végén elúszik a becsület is!

Sokan azt mondják, örülünk, hogy élünk, nemhogy még félre tudnánk tenni. Nem egészen így áll a dolog. A takarékosság nem a nemköltség, hanem a beosztás művészete, s erre rossz napokban még fokozottabban szükségünk van, mint a jókban. Mindenki tapasztalhatta, hogy mikor az embernek kevés a pénze, akkor ő parancsol a pénzének, — ha sok a pénze: az parancsol neki! Manapság kevés a takarékos ember, azért kevés a boldog ember, hiszen minél egyszerűbben tudunk élni, annál inkább vagyunk urai az életnek. Jól mondja a török közmondás: Mindenki dúsgazdag, aki beéri azzal, amije van!

A kevés és sok, ha be tudjuk osztani — hirdette Smiles — és a Dárius kincse is kevés, ha csak a tékozláshoz értünk. A rend és beosztás azonos a jóléttel, a takarékosság a kiegyensúlyozott élet alapja. A rendezett pénzügyek, a tervszerűség és átgondolás kiadásainkban: önbecsérzést ad az embernek! Az akármilyen kicsi tőkével is rendelkező ember bátrabban állja az élet harcait, a szíve nyugodtabban ver és emeltebben hordja a fejét.

Sully vallja emlékirataiban: szerencséje megalapítását annak köszönhette, hogy mindig tartogatott magának előre nem látott bajok idejére egy kis tőkét!

Aki egyetlen egyszer is átérezte azt: mit jelent a pontos beosztás az akaratéletre, sőt az ember egész lelki rendjére, azt nem fogja a pillanat ingere erején felüli költsékezésre csábítani.

Minden megtakarított fillér hatalmas nyomatékot ad az ember öntudatának és kiegyensúlyozottságának. Az óvatos, építő és rendszeres takarékoszágnak tehát varázssereje van, aki eljutott odáig, az nem fogja azt elhagyni, mert a nyugodt lelkiismeret felemelő tudatával és biztonságérzésével ajándékozta meg az embert.

Proudhon vallja: „A vakszerencse, a sorsjegy, a lóverseny vagy a kártya tehet gazdaggá, — de emberré egyedül a munka és a takarékoság!...”

(Perlaky: A ma életművészete.)